

Moja velika noč na Krasu

Lesoreza O. Gasparija

Velikonočnih počitnic sem se v svojih mladih letih najbolj veselil. Kako se jih tudi ne bi, ko pa so bile te počitnice zame vsekdar novo doživetje. Postavile so me v nov svet, ki sicer ni bil posebno velik, a je meni vendarle pomenil vse najboljše in najlepše, kar more človek dobiti takole mimogrede za nagrado, ker je bil priden in poslušen.

Razpet je bil ta svet tja pod Gaberk med gričevje okrog Tabora in se je vlekel od Povirja do Gorenj, dveh drobnih kraških vasic, pol ure hoda od divaške železniške postaje. Tam v Povirju je bil rojstni dom moje matere, v Gorenjah pa sem imel strica in teto, ki sta mi bila dražja ko vse na svetu. Saj sem na njunem domu preživel vsako leto dobršen del svojih počitnic ter tako spoznaval kot meščanski otrok življenje na deželi. In je bilo zame spoznanja na pretek, obilo veselja in razvedrila, kar se je poznalo ob koncu leta tudi na mojem zdravju in na telesnem razvoju. Vedno sem težko pričakoval praznikov, da bi lahko odšel v svoj ljubljeni kraj.

Velika noč na Krasu pa je bila zame mikavna tudi zaradi lepote praznovanja med podeželskim ljudstvom, kar se v ničemer ne da primerjati s prazniki v mestu. Kje tako lepo pozvanjajo cerkveni zvonovi, ko v mojem rodnem Povirju, kakor da so se tu zbrali za koncert vsi angelci nebeški, da zapoje čast in slavo ljubemu Bogu, ki se je dal križati ko krotka ovčica za odrešenje te naše pregrešne zemlje! Kje neki sije sonce bolj sproščeno kakor v Gorenjah, kjer se vidijo vsi dnevi ko gladko, lepo izbrušeni kristali? Ni je zemlje na svetu — kot je zemlja povirska in ni ga dneva, ki bi bil lepši ko dan v stričevih Gorenjah!

Ob odhodu iz zatohlih mestnih ulic mi je vselej srce v prsih kar poskakovalo od samega veselja. Že voznja iz Trsta čez Herpelje do divaške postaje se mi je zdela pravo odkritje! Vlak drdra in drdra in nosi to drobno otroško srce nekam v zelenje, ki se pravkar na novo razpleta čez božji svet v dihu prve pomladi. Po ozkih dolinah, mimo skalnatih grap, v ostrih zasekah se vleče železna cesta, včasih pripeta na obronku hriba visoko pod nebo, včasih sproščena v svoboden tek po dolini. Kmečki domovi, ki jih ob voznji vidiš tam doli pod seboj v grapi, se ti zde ko papirnate igračke, lepo pobarvane in porisane, kakor jih je pred stoletji bila razpostavila tod naokrog božja previdnost. Vse ena sama lepota, vse ena sama visoka pesem božjemu stvarstvu, ki je, tako se mi je vselej zdelo, vse to postavilo krog mene, da razveseli moje žejne oči in nasiti moje lačno srce!

Na postaji sta naju z materjo pričakovala vselej stric Jakob in teta Franca, takole za praznik vsa lepo opravljena in vesela, da naju zopet najdeta zdrava in srečna, ko pa je življenje tako strašno muhasto, da zdaj pa zdaj v njem tega ali onega zmanjka.

Pot do Gorenj je bila na vso moč kratka. Kar po železniškem tiru smo jo vselej ubrali, tako da smo v dobrih desetih minutah že sedeli doma, kjer je naju z materjo čakala na mizi tečna kmečka večerja: krompir v oblicah, zabeljen z mastno klobaso, da se je zaradi nje kar cedilo od krožnikov in žlic, in je bilo treba na koncu večerjo še pošteno zaliti s skodelo sladke mlečne kave, take, ki se je je smetana držala v debelih kosih na vseh koncih in krajih, in jo je bilo kar prava slast požirati.

Drugega dne pa se je že navsezgodaj začelo zame novo, kmečko življenje. V dopoldanskih urah sem brž skrbno pretaknil vse domače prostore: Od hleva do gumna, od klanice na vrt, povsod me je neslo, vse sem moral ovohati, vse ovedeti. In sem se razveselil, kakor da sem srečal rodnega brata, ko me je v hlevu izpred jasli pozdravil drobni teliček s svojimi milimi, pametnimi živalskimi očmi. Še prešiček, ki je ves nemiren krulil za dvoriščem, mi je bil drag znanec, ko sem se spomnil njegovega drobnega telesca ob lanskih počitnicah, ko ga je bil prinesel stric Jakob domov na semanji dan za dobro rejo.

Priprave za velikonočno praznovanje so se začele s tistim dnevom, ko je začel stric Jakob s hlapcem Francetom prestopati resno in zaskrbljeno sem in tja po dvorišču ali borjaču, kakor mu pravijo na Krasu. Pospravila sta z njega vso navlako, ki se je bila nanesa vanj od vseh vetrov skozi vse dneve v letu. Do zadnje bilke je bilo treba vse izruvat; še slamica, če bi jo bil kdor koli pozabil kje ob zidu, bi bila po stričevi misli utegnila zmotiti resnobo teh prazničnih dni.

Kajti velika noč se praznuje samo enkrat v letu. In je kar prav, da se ta dan tudi na zunaj loči od drugih navadnih dni.

Nič manj dela ni bilo v zadnjih dneh tudi v tetini kuhinji. Vse je bilo treba pomiti, vse obrisati in očediti, da bo tudi kmetija dostojno sprejela obisk Gospodov.

Skrinje na kašči, ki so bile skozi vse leto skrbno zaklenjene, so se kakor za čudež odprle in na dan so prišle vse mogoče dobrrote: orehi in mandlji, jajčka in cibebe (suho grozdčije), sladkor in moka, tista lepa bela moka ko sneg, kakor jo je bil namlel nalašč za to priliko za dobro teto Franco Frtačnikov mlin v Škocijanu. To pa zato, da bodo potice rahle ko rožni puh in se bodo kar same od sebe topile pod zobmi!

Veselo je prepevalo kladevce v mojih rokah, ko sem z njim trl orehe in mandlje za potičjo poslastico in sedel pri tem moško za trdo hrastovo mizo, od koder bi me ne bil nihče pregнал.

»Jedrca morajo biti čista in zdrava,« je poudarjala teta Franca. »Kar je načeti in že na pol suhil, naj bodo za tvoje zobe, da boš vedel, kdaj si bil mlad,« me je skrbno učila. In ni bilo tega pouka kar nič preveč treba, kajti za čudo: neuporabnih jedrc je bilo vselej toliko, ne vem, ali se je meni tako zdelo, ali je bilo v resnici res, da jih nisem utegnil nobeno leto pospraviti vse na en mah, ampak sem jih zobal in drobil kar po več dni vkup. Po teh sladkih jedrcih se mi še danes sline cede.

In potem je prišla na vrsto peka, to najvažnejše žensko opravilo. Gorje, če bi se bilo kaj pokvarilo, gorje, če bi se bilo kaj iznakazilo! Potice, skrbno zamesene in na gosto posute s cibebami ter s sladkorjem, so se pekly na veliki petek ves dan. Jajčka, lepo porisana in opisana, v tem sem bil s hlapcem Francetom naravnost mojster, so se kuhala v loncu, skrbno povita v cunjice, da ne popokajo prezgodaj.

Gnjat, ki je bila doslej visela v jedilni shrambi, je prijetno zadišala čez ves razgreti kuhinjski prostor, tako da so se človeku kar sline cedile same od sebe v vselem pričakovanju.

Ves ta božji žegen smo z materjo in teto Franco znosili na velikonočno soboto v farno cerkev k svetemu blagoslovu, ker bi bil sicer Bog žalosten nad nemarnostjo človeškega srca in bi ustom neposvečena hrana kar nič ne mogla tekniiti. Sekanju pirhov pa sva s hlapcem Francetom posvetila vse dopoldne svetega dne in se mi je nabralo v žepih obilo šestice, ki sem zanje nameraval kupiti vezilo za god očetov na dan svetega Martina.

A na sam praznik, ko so zazvonili veselo zvonovi povirske farne cerkve, ter smo se po končanem svetem opravilu vračali vsi praznično razpoloženi zopet domov, mi je bilo pri srcu, kakor da sem v samih devetih nebesih. Stric Jakob, takole sedeč za mizo, se mi ni zdel več rodni stric, človek iz krvi in mesa, ampak nekaj slovesnega in pre-roškega se je bilo ko zlata glorijska obesilo okrog njegove glave. Kakor da živi okrog njega vsa tajna svetost lepega velikonočnega dne in ga posvečuje v vsem njegovem delu, v sleherni izrečeni besedi. Kajti resnoba, s katero je odmolil molitev pred prazničnim kosilom, je bila tako vzvišena nad bednim življenjem, tako sproščena v Boga in njegovo skrivnostno žr-

tev, da je mojemu otroškemu srcu kar sapa pojemala. Samo na angelce v nebesih sem mislil in sem še danes prepričan, da je bil v tem otroškem spoznanju velik kos življenjske resnice in one skrivne sreče, ki biva v preprostih kmetijskih domovih.

Tiste čudodelne resnice, zaradi katere se je Bog žrtvoval na križu za odrešenje nas vseh, ki jo iščemo in iščemo vsepovsod v nemiru naših življenjskih sanj in nam jo Bog da videti in spoznati le enkrat edinkrat v letu, na velikonočni dan za spoznanje srca in očiščenje duše, ki so voljne sprejeti blagovest vstajenja.

To je lepota enega izmed mojih pre-mnogih velikonočnih doživetij na Krasu, ki so se obnavljala iz leta v leto ter mi zarisala v dušo neskončno ljubezen do kmečkega doma in njegovega človeka, ki živi z naravo in v praznikih s svojim Stvarnikom.

In še danes slišim, kako lepo pozvajo cerkveni zvonovi v mojem rodnem Povirju in oznanjajo svetu skrivnost pre-čudežnega imena: Veselo alelujo!

